

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

J.M. COETZEE
POLONEZUL

Traducere din engleză de
IRINA HOREA

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Manuela Manița, Veronica Dinu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

J.M. COETZEE

THE POLE

Copyright © 2023 By J.M. Coetzee

By arrangement with Peter Lampack Agency Inc.

350 Fifth Avenue, Suite 5300 New York, NY 10118 USA

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2024,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COETZEE, JOHN MAXWELL
Polonezul / J.M. Coetzee; trad. din engleză de Irina Horea. –
București: Humanitas Fiction, 2024
ISBN 978-606-097-410-9
I. Horea, Irina (trad.)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 / 408 83 50, fax 021 / 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Le mulțumesc Mariei Soledad Costantini, Marianeii Dimópulos, lui Georges Lory și lui Valerie Miles pentru sfaturile și îndrumările primite pe parcursul conceperii romanului *Polonezul*.

UNU

1. Mai întâi femeia îi dă bății de cap, urmată curând de bărbat.

2. La început, el are o idee foarte clară despre cine e femeia. E înaltă, grațioasă; după standardele convenționale, n-ar putea fi socotită frumoasă, dar trăsăturile ei – păr și ochi negri, pomeți înalți, buze pline – sunt frapante, iar vocea, un contralto grav, are o suavă putere de atracție. Sexi? Nu, nu e sexi și cu siguranță nu-i seducătoare. O fi fost sexi în tinerețe, cum să nu fi fost cu silueta asta?, dar acum, trecută bine de patruzeci de ani, mai curând sugerează o anume distanțare. Când merge, nu-și leagă șoldurile, ci alunecă dreaptă, maiestuoasă chiar – un aspect care sare în ochi.

Astfel i-ar rezuma el înfățișarea exterioară. Cât privește firea ei, sufletul, o să fie timp să se dezvăluie.

De un lucru este sigur: e o persoană bună, amabilă, prietenoasă.

3. Bărbatul e mai problematic. Și de data asta, ca idee generală despre el, totul e limpede. Un polonez, la șaptezeci de ani, încă viguros, un pianist cunoscut în special pentru interpretarea lui Chopin, deși e un interpret controversat: Chopinul lui nu e defel romantic, dimpotrivă, mai degrabă auster, un Chopin ca moștenitor al lui Bach. Din această perspectivă, el e considerat o ciudățenie a scenei de concert, suficient de ciudat încât să atragă un public restrâns, dar cu putere de discernământ, la Barcelona, orașul în care a fost invitat, orașul în care o va întâlni pe femeia grațioasă, cu glas suav.

Însă abia ce pășește polonezul în lumina reflectoarelor, că începe să se metamorfozeze. Cu surprinzătoarea coamă de păr argintiu, cu interpretarea distinctă a lui Chopin, polonezul promite să fie un personaj cu totul deosebit. Dar, în ceea ce privește sufletul, sentimentele, e tulburător de opac. Nu e vorbă, la pian interpretează cu sufletul; totuși, sufletul ce-l animă e al lui Chopin, nu al său. Iar dacă acest suflet pare neobișnuit de uscat și de aspru, ar putea fi un indiciu al unei anumite aridități a propriului temperament.

4. De unde vin, oare, înaltul pianist polonez și eleganta femeie cu mersul alunecos, soția bancherului, care-și umple zilele cu acțiuni caritabile? Au tot bătut la ușă un an întreg, dorind să fie lăsați să intre, iar dacă nu, să fie refuzați și lăsați în pace. A venit, în sfârșit, vremea lor?

5. Invitația la concertul polonezului a fost făcută de un cerc care, de zeci de ani, organizează recitaluri lunare la Sala Mompou¹, în Cartierul Gotic din Barcelona. Recitalurile sunt destinate publicului larg, însă biletele costă mult, iar auditoriul se cerne mai degrabă dintre cei bogați, tot mai bătrâni și conservatori în gusturi.

Femeia cu pricina – se numește Beatriz – e membră a comitetului care administrează seria de concerte. Își îndeplinește rolul ca pe o datorie civică, dar și deoarece crede că muzica e ceva bun în sine, așa cum e iubirea, sau caritatea, frumusețea, o bunătate care-i face pe oameni să fie mai buni. Deși conștientă că certitudinile ei sunt naive, nu renunță la ele. E o persoană inteligentă, însă nu meditativă. O parte a inteligenței

1. Frederic Mompou Dencausse (1893-1987), compozitor și pianist catalan. (N. tr.)

ei constă în conștientizarea faptului că prea multă meditație poate paraliza voința.

6. Decizia de a-l invita pe polonez, al cărui nume are atâtea w-uri și z-uri, încât nimeni din comitet nici măcar nu încearcă să-l pronunțe – se referă la el pur și simplu ca „polonezul“ –, este luată numai după un oarecare examen de conștiință. Candidatura lui a fost propusă nu de ea, Beatriz, ci de prietena ei, Margarita, spiritul animator din culisele seriei de concerte, care, în tinerețe, a studiat Conservatorul la Madrid și are cunoștințe muzicale mult mai temeinice decât ea.

Polonezul, zice Margarita, a deschis în țara lui drumul pentru o nouă generație de interpreți ai lui Chopin. Le arată o cronică la un concert susținut de el la Londra. După cum spune cronicarul, a apus moda unui Chopin puternic, percutant – Chopin interpretat ca Prokofiev. N-a fost niciodată altceva decât o reacție modernistă la etichetarea maestrului franco-polonez ca spirit „feminin“, visător, delicat. Chopin care apare acum, autentic din punct de vedere istoric, are tonuri suave, în stil italian. Interpretarea revizuită a lui Chopin, oferită de polonez, chiar dacă oarecum superintelectualizată, trebuie salutăată.

Ea, Beatriz, nu e sigură că vrea să asculte o seară întreagă de Chopin autentic din punct de vedere istoric și nici, mai relevant, dacă Cercul destul de sobru o va aprecia favorabil. Dar Margarita ține foarte mult la această propunere, iar Margarita este prietena ei, prin urmare, îi oferă tot sprijinul.

Așa se face că polonezului i s-a trimis invitația respectivă, propunându-i-se o dată și un onorariu, iar invitația a fost acceptată. Și iată că a sosit ziua. El a venit cu avionul de la Berlin, a fost așteptat la aeroport și a fost dus cu mașina la hotel. Planul pentru seara concertului e ca, după recital, ea, împreună cu Margarita și soțul acesteia, să-l invite la restaurant.

7. De ce soțul lui Beatriz nu va participa și el?
Răspunsul: deoarece el nu participă niciodată la evenimentele Cercului Concertistic.

8. Un plan foarte simplu. Dar se ivește ceva neprevăzut. În dimineața cu pricina, Margarita îi dă telefon și-i spune că s-a îmbolnăvit. Aceasta e sintagma destul de convențională pe care o folosește: *caído enferma*, s-a îmbolnăvit. De ce anume s-a îmbolnăvit? Nu zice. E vagă, intenționat vagă, cel puțin așa pare. Însă nu

va veni la recital. Și nici soțul ei. Prin urmare, o roagă pe Beatriz să preia, nu-i așa?!, rolul gazdei, cu alte cuvinte, să se ocupe ca oaspetele să fie luat la timp de la hotel și dus la sala de concert, apoi să-l ducă la restaurant, dacă el va dori asta, astfel încât, atunci când se va întoarce în țara lui natală, să le poată spune prietenilor: *Da, m-am simțit bine la Barcelona, absolut. Da, au avut grijă de mine.*

— În regulă, zice Beatriz. Mă voi ocupa. Și sper să te faci repede bine.

9. O știe pe Margarita încă din copilărie, când mergeau împreună la școala călugărițelor; întotdeauna și-a admirat prietena pentru spiritul ei, inițiativa, aplombul social. Acum trebuie să-i țină locul. Ce va implica asta, să țină companie unui om venit într-o vizită scurtă, într-un oraș străin? Cu siguranță că, la vârsta lui, nu se va aștepta la o relație sexuală. Dar cu siguranță se va aștepta să fie flatat, ba chiar să se flirteze cu el. Ea n-a fost niciodată preocupată să stăpânească arta flirtului. Margarita e alt gen de persoană. E dezinvoltă cu bărbații. Ea, Beatriz, nu o dată și-a urmărit amuzată prietena cum se lăuda cu toate cuceririle ei. Dar nu-și dorește s-o imite. Dacă oaspetele lor are mari speranțe în ceea ce privește tătăierile, ei bine, o să fie dezamăgit.

10. Din cele spuse de Margarita, polonezul e un pianist „cu adevărat remarcabil“. L-a auzit când l-a văzut în carne și oase la Paris. E posibil să se fi întâmplat ceva carnal între cei doi, Margarita și polonezul; iar după ce a pus la cale vizita lui la Barcelona, ea să dea bir cu fugiții în ultima clipă? Sau s-o fi săturat, în fine, soțul ei și a hotărât altminteri? Așa să fie înțeles acel „s-a îmbolnăvit“? De ce trebuie să fie totul atât de complicat?

Acum e nevoie să se ocupe ea de străin! N-are nici un motiv să creadă că el vorbește limba spaniolă. Dar dacă nu vorbește nici engleza? Dacă e genul de polonez care vorbește franceza? Printre membrii Cercului Concertistic, singurii vorbitori de franceză sunt soții Lesinski, Ester și Tomás; iar Tomás, trecut de optzeci de ani, e tot mai șubred. Cum se va simți polonezul când, în locul Margaritei vivace, se va trezi în compania decrepiților Lesinski?

Nu e nerăbdătoare să vină seara. Ce mai viață, cugetă ea, viața unui muzicant itinerant! Aeroporturile, hotelurile, toate diferite și totuși asemenea; gazdele pe care trebuie să le tolereze, toate diferite și totuși asemenea: femei de vârstă mijlocie, cu efuziuni sentimentale, însoțite de soți plicticoși. Destul ca să sufocă orice scânteie s-ar găsi într-un *suflet*.